

Gotovina osuđen za ratne zločine

Author: [Rachel Irwin](#)

Bivši general hrvatske vojske proglašen je krivim po osam od devet tačaka optužnice.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 688, 15. april 2011.)

General hrvatske vojske Ante Gotovina osuđen je ove sedmice pred Haškim tribunalom zbog toga što je 1995. godine, za vreme Operacije Oluja, naredio nezakonite i neselektivne napade na srpske civile. Osuđen je na 24 godine zatvora, a u tu kaznu mu je uračunato i vreme koje je već proveo u pritvoru.

Gotovina je proglašen odgovornim i za deportaciju najmanje 200,000 srpskih civila iz hrvatske regije Krajina, kao i za ubijanje, progon i okrutno postupanje prema srpskim civilima. Osim toga, osuđen je i po tačkama koje se odnose na pljačku i bezobzirno razaranje.

Od ukupno devet tačaka, oslobođen je jedino optužbe za prisilno razmeštanje stanovništva.

Dok je sudija čitao presudu 15. aprila, Gotovina, obučen u tamno odeluo, bio je zavaljen u stolici i činilo se da pažljivo sluša, premda nije pokazivao nikakve emocije. Nakon što mu je saopštena kazna, iz pravca galerije za javnost su se začuli povici onih koji su bili šokirani presudom.

Jedan od Gotovinih saoptuženika – komandant specijalne policije, general Mladen Markač – takođe je osuđen po osam od devet tačaka zajedničke optužnice. Izrečena mu je zatvorska kazna u trajanju od 18 godina, u koju je uračunato i vreme koje je već proveo u pritvoru.

Treći optuženik – komandant kninskog garnizona, general Ivan Čermak – oslobođen je svih optužbi.

Čitajući presudu pred prepunom sudnicom i galerijom za javnost, predsedavajući sudija Alfons Ori (Alphons Orije) je naglasio da su se „događaji u ovom slučaju odigrali u kontekstu višegodišnje tenzije koja je između Srba i Hrvata postojala u Krajini.

„U tom pogledu, strane u sporu su se saglasile da je postojao izvestan broj zločina koji su počinjeni nad Hrvatima u Krajini . . . Međutim, ovaj slučaj se nije ticao zločina koji su se dogodili u periodu koji je prethodio onom na koji se optužnica odnosi.

„Nije se ticao ni zakonitosti započinjanja i vođenja rata kao takvog. Ovaj slučaj se ticao toga da li su srpski civili u Krajini bili žrtve zločina, i da li okrivljeni treba da budu proglašeni krivično odgovornima za te zločine.“

Optužnicom je obuhvaćen isključivo period uoči i nakon Operacije Oluja, tj. vojne ofanzive koju su hrvatske snage pokrenule 4. avgusta 1995. sa ciljem ponovnog zauzimanja područja Krajine, koje je do tada bilo pod srpskom kontrolom.

Sudija Ori je rekao da su se tokom te ofanzive na meti „artiljerijskih projektila“ hrvatskih snaga našli gradovi Knin, Benkovac, Gračac i Obrovac.

„. . . Veće je zaključilo da su hrvatske snage u tim gradovima namerno gađale ne samo prethodno utvrđene vojne ciljeve, nego i područja u kojima takvi vojni ciljevi ne postoje“, kazao je sudija. „Veće je stoga zaključilo da su hrvatske snage i same gradove tretirale kao artiljerijske ciljeve.“

Otuda granatiranje tih gradova predstavlja „neselektivan . . . i nezakonit napad na civile i civilne objekte“, kazao je on.

Sudija je rekao da su srpski civili iz tih gradova masovno počeli da odlaze već 4. avgusta, kada je tadašnji predsednik Srpske Krajine, Milan Martić, naredio evakuaciju.

„Sudsko veće je zaključilo da su planovi evakuacije i naređenja vlasti krajiških Srba malo ili nimalo uticali na odlazak krajiških Srba“, kazao je sudija Ori.

Međutim, kada su u pitanju gradovi Benkovac, Gračac, Knin i Obrovac, „veće je zaključilo da su strah od nasilja i prinuda koju je izazvalo [hrvatsko] granatiranje stvorili ambijent u kojem oni koji su se tamo nalazili nisu imali drugog izbora nego da odu“.

Hrvatske vojne i specijalne policijske snage odgovorne su i za ubistva, pljačke i ostale nehumane postupke „koji su izazvali osećanje prinude i straha od nasilja kod njihovih žrtava i onih koji su tome prisustvovali“ – kazao je sudija i dodao: „Ovi zločini su doprineli stvaranju ambijenta u kojem te osobe nisu imale drugog izbora nego da odu.“

Od onih koji su Krajinu napustili tokom avgusta 1995. godine, „veće je zaključilo da je barem 20,000 bilo deportovano“, nastavio je on.

Sudija je govorio i o konkretnim primerima ubistava i okrutnog postupanja pripadnika hrvatskih snaga, uključujući jednu situaciju u kojoj su stavili nekakvu „tkaninu“ pod noge jednog Srbina koga su vezali za stablo, da bi je potom zapalili.

„Zbog bola izazvanog vatrom, svedok je šutirao tu tkaninu“, kazao je sudija Ori.

Osim toga, on je rekao i da postoje dokazi o „velikom broju“ incidenata koji se tiču pljačke i uništavanja koje su počinili pripadnici hrvatskih vojnih snaga i specijalne policije.

Svedoci su potvrdili da su videli spaljene kuće i „vojne kamione natovarene električnim aparatima i nameštajem kako 6. avgusta 1995. napuštaju Knin, a da na hrvatskim kontrolnim punktovima ne bivaju zaustavljani“, rekao je sudija.

Što se tiče samog Gotovine, sudije su utvrdile da je on – zajedno sa ostalim članovima hrvatskog političkog i vojnog rukovodstva – sudelovao u zajedničkom zločinačkom poduhvatu (ZZP). Cilj ZZP-a bilo je „trajno iseljavanje srpskog civilnog stanovništva iz Krajine putem nasilja ili pretnje nasiljem“.

Gotovina je 31. jula 1995. prisustvovao sastanku visokih zvaničnika koji je održan povodom predstojeće vojne operacije. Po rečima sudije Orija, Gotovina je na tom sastanku rekao da se „veliki broj civila već evakuisao iz Knina i krenuo ka Banja Luci i Beogradu. To znači da, ukoliko nastavimo pritisak još neko vreme, neće ostati mnogo civila – samo oni koji moraju da ostanu i nemaju mogućnost da odu“.

Sudija je rekao da je tadašnji hrvatski predsednik Franjo Tuđman „bio ključni učesnik zajedničkog zločinačkog poduhvata“.

„Tuđman je nameravao da Krajinu naseli Hrvatima i da obezbedi da njegove ideje u tom pogledu prerastu u politiku i akciju – pošto je bio na moćnom položaju predsednika i vrhovnog komandanta oružanih snaga“, kazao je sudija Ori.

Gotovina je doprineo „planiranju i pripremanju“ Operacije Oluja, te naredio nezakonite napade na pomenuta četiri grada – kazao je sudija.

„G. Gotovina nije učinio ozbiljan napor da spreči i prati zločine koje su njegovi potčinjeni navodno počinili nad krajiškim Srbima“, nastavio je on.

Gotovinin saoptuženik Markač, koji je bio zadužen za snage specijalne policije, takođe je proglašen krivim za učešće u planiranju Operacije Oluja i sudelovanje u ZZP-u.

Sudije su zaključile da je specijalna policija 5. i 6. avgusta učestvovala u „uništavanju“ dela Gračaca, kao i da je 7. i 8. avgusta pljačkala imovinu krajiških Srba u Donjem Lapcu.

„Veće je zaključilo da je g. Markač bio upoznat sa učešćem svojih potčinjenih u tim zločinima, ali da nije učinio ništa da bi utvrdio počinitelje i preduzeo odgovarajuće mere protiv njih, niti je učinio išta da spreči kasnije zločine“, rekao je sudija Ori.

Markač je, osim toga, „širio lažne priče“ i „sudelovao u zataškavanju“ zločina koje su njegovi potčinjeni izvršili nad krajiškim Srbima i njihovom imovinom.

Kada je u pitanju Čermak, koji je bio komandant kninskog garnizona, sudije su zaključile kako „nije dokazano da je g. Čermak znao ili nameravao da ono što čini na bilo koji način doprinosi tome da Krajina bude naseljena Hrvatima, a ne Srbima“.

Sudije su zaključile da tužilaštvo „nije dokazalo svoje navode po kojima je g. Čermak odobrio, minimizovao, poricao i prikrivao zločine nad Srbima, niti da je dostavljao lažne, nepotpune ili pogrešne podatke ili lažna uveravanja međunarodnoj zajednici“.

Čermak je proglašen nevinim po svim tačkama i biće oslobođen iz pritvora Ujedinjenih nacija nakon što budu obavljene neophodne pripreme.

Suđenje je počelo u martu 2008. godine, a saslušano je 145 svedoka. Završne su reči održane krajem avgusta 2010.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Balkans

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/gotovina-osu%C4%91en-za-ratne-zlo%C4%8Dine>

